

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 6Tdo/21/2019
Identifikačné číslo spisu: 4617010061
Dátum vydania rozhodnutia: 09.03.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Gabriela Šimonová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:4617010061.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Gabriely Šimonovej a sudcov JUDr. Štefana Micháliku a JUDr. Dany Wänkeovej, v trestnej veci obvineného H. V. pre zločin týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 3 písm. d) Trestného zákona s použitím § 138 písm. b) Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí konanom 9. marca 2020 v Bratislave o dovolaní obvineného proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 19. septembra 2017, sp. zn. 1To/45/2017, takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Tr. por. dovolanie obvineného H. V. sa o d m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Okresného súdu Topoľčany zo 6. júla 2017, sp. zn. 1T/12/2017, bol obvinený H. V. uznaný za vinného zo spáchania zločinu týrania blízkej osoby a zverenej osoby podľa § 208 ods. 1 písm. a), písm. b), ods. 3 písm. d) Tr. zák. s použitím § 138 písm. b) Tr. zák., a to na tom skutkovom základe, že

od presne nezisteného obdobia roka 2009 až do dňa 16. novembra 2016, približne sedem rokov v F. na Ulici F. W. v byte číslo XXXX/XX, spôsobil pravidelne so stupňujúcou intenzitou najmä psychické utrpenie blízkej osobe Y. V., narodenej XX. U. XXXX, trvale bytom F., Ul. F. W. č. XXXX/XX a to tak, že v uvedenom období na uvedenej adrese ju opakovane ponižoval nadávkami, že je „pi... vy..., lesba, ku..., špinavá židovka“, opakovane sa jej vyhrážal zabitím, likvidáciou, päšťami naznačoval, že ju chce udrieť, vyvolával v nej strach a stres, v presne nezistenom čase zhasol v celom byte svetlo a na chodbe rozložil zapálené sviečky, prestrihol jej televízny kábel, aby nemohla sledovať televízny program, citovo ju vydieral, kritizoval ju za všetko, že je zle navarené, opakovane ju ponižoval, že je špatná, že je tlstá, škaredá, že je je..., odopieral jej spánok tým spôsobom, že keď spala, tak jej v noci búchal na dvere, opakovane sa jej vymočil pri dvere detskej izby, opakovane ju vymkol z bytu, opakovane ju vyhánal z bytu so slovami „zmizni, lebo ťa zabijem“, následkom čoho sa v uvedenom období poškodená Y. V. z dôvodu obavy o seba a svoj život väčšinu času zdržiavala v uvedenom byte, uzamknutá v detskej izbe, pričom dňa 16. novembra 2016 v čase okolo 12.30 hod. začal poškodenej po jej príchode do bytu nadávať, že je lesba, židovka, že má zaliezť do budy a začal ju naháňať s drevenou palicou v

ruke, pričom poškodená sa zo strachu o seba zamkla do detskej izby, kde následne obvinený touto palicou báchal na presklené dvere a vykrikoval „ku... vy..., zavri sa do psačej búdy“, následne ju násilne izoloval v detskej izbe tým spôsobom, že drevenou palicou podoprel kľučku dverí, aby sa nedali zvnútra otvoriť a potrel dvere neznámou lepkavou látkou, pričom poškodená, aby sa dostala von z izby, bola nútená privolať policajnú hliadku, ktorá ju vyslobodila z bytu dňa 16. novembra 2016 cca o 14.10 hod.

Za to bol obvinenému H. V. uložený podľa § 208 ods. 3 Tr. zák., za nezistenej poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 Tr. zák., nezistenej prit'azujúcej okolnosti podľa § 37 Tr. zák., postupom podľa § 38 ods. 2 Tr. zák. nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 7 (sedem) rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. a) Tr. zák. súd obvineného na výkon trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia.

Proti tomuto rozsudku podal obvinený H. V. odvolanie. Krajský súd v Nitre o ňom rozhodol uznesením z 19. septembra 2017, sp. zn. 1To/45/2017, tak, že ho podľa § 319 Tr. por. zamietol, pretože zistil, že nie je dôvodné.

Obvinený H. V. podal prostredníctvom svojho obhajcu Pavla Trnku dovolanie smerujúce proti naposledy zmienenému rozhodnutiu odvolacieho súdu z 19. septembra 2017, sp. zn. 1To/45/2017. Ako dovolací dôvod obvinený uplatnil ten podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. obvinený H. V. namietal porušenie jeho práv na obhajobu. Uviedol, že na hlavnom pojednávaní konanom na Okresnom súde v Topoľčanoch dňa 24. mája 2017 bol v zmysle § 262 Tr. por. vykonaný nielen výsluch poškodenej Y. V., ale aj svedkov G. V. a G. V. po vylúčení obvineného z účasti na týchto úkonoch, pričom v prípade dvoch menovaných svedkov neboli na takéto postup splnené podmienky. Súd postupoval podľa § 262 Tr. por. bezdôvodne. Znalecký posudok MUDr. Eduarda Višňovského, ktorý podal v spolupráci s odborným konzultantom Mgr. Jolanou Múdrovou pokladal obvinený za nezákonný. Tento posudok nepovažoval za spôsobilý na vykonanie dôkazu jeho prečítaním. Záverom obvinený z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. navrhol, aby súd podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovil rozsudkom porušenie zákona a zároveň podľa § 386 ods. 2 Tr. por. zrušil dovolaním napadnuté uznesenie Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 1To/45/2017, zo dňa 19. septembra 2017 ako aj rozsudok Okresného súdu Topoľčany, sp. zn. 1T/12/2017, zo dňa 6. júla 2017 a podľa § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal Okresnému súdu Topoľčany, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

K podanému dovolaniu sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Topoľčany, a to v tom smere, že ho považuje za nedôvodné. Plne sa stotožnil s právoplatným rozhodnutím Krajského súdu v Nitre, zastával názor, že v predmetnom konaní nebolo zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu, a to konaním Okresného súdu Topoľčany, predchádzajúcemu vyneseniu rozsudku dňa 6. júla 2017. Navrhol dovolaciemu súdu, aby dovolanie obvineného H. V. odmietol podľa § 382 písm. c) Tr. por.

Poškodená Y. V. sa k dovolaniu vyjadrila, že obvinený nepopiera existenciu a spáchanie skutkov uvedených v dovolaní, ale vadí mu procesný postup oboch súdov v jeho trestnej veci. Postupy súdov boli zrealizované v súlade s Trestným poriadkom. V priebehu celého dokazovania bolo možné urobiť jednoznačný záver o vine obvineného. Pripája sa preto k takému záveru dovolacieho súdu, ktorý by odmietol podané dovolanie.

Najvyšší súd ako dovolací súd (§ 377 Tr. por.) pred vydaním rozhodnutia o dovolaní obvineného skúmal procesné podmienky pre jeho podanie a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por. a § 566 ods. 3 Tr. por.], osobou oprávnenou na jeho podanie [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), na príslušnom súde (§ 370 ods. 3 Tr. por.), že spĺňa obligatórne obsahové náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Tr. por.) a tiež, že obvinený pred jeho podaním využil svoje právo podať riadny opravný prostriedok, o ktorom bolo rozhodnuté (§ 372 ods. 1 Tr. por.).

Najvyšší súd následne na neverejnem zasadnutí podľa § 381 Tr. por. zistil, že podané dovolanie nie je dôvodné a podľa § 382 písm. c) Tr. por. ho odmietol, keďže je zrejme, že dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. nie je splnený.

Dovolací súd úvodom pripomína, že dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejme, že dovolanie nie je určené k náprave akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších, mimoriadnych, procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Tr. por., pričom v porovnaní s dôvodmi zakotvenými v Trestnom poriadku pre zrušenie rozsudku v odvolacom konaní sú koncipované podstatne užšie.

Dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Preto sú možnosti podania dovolania, vrátane dovolacích dôvodov, striktné obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia riadna opravná inštanca a dovolanie nebolo chápané len ako „ďalšie“ odvolanie.

Čo sa týka viazanosti dovolacieho súdu dôvodmi dovolania, ktoré sú v ňom uvedené v zmysle § 385 ods. 1 Tr. por., k tomu treba poznamenať, že táto sa týka vymedzenia chýb napadnutého rozhodnutia a konania, ktoré mu predchádzalo (§ 374 ods. 1 Tr. por.) a nie právnych dôvodov dovolania uvedených v ňom v súlade s § 374 ods. 2 Tr. por. z hľadiska ich hodnotenia podľa § 371 Tr. por. Teda zjednodušene povedané, podstatné sú vecné argumenty uplatnené dovolateľom a nie ich subsumpcia (podradenie) pod konkrétne ustanovenia § 371 Tr. por.

Z toho potom vyplýva, že v prípade, ak chybám vytýkaným v dovolaní v zmysle § 374 ods. 1 Tr. por. nezodpovedá dovolateľom označený dôvod dovolania podľa § 371 Tr. por. a ani iný dôvod dovolania uvedený v tomto (naposledy uvedenom) ustanovení, dovolací súd dovolanie odmietne podľa § 382 písm. c) Tr. por., alebo zamietne podľa § 392 ods. 1 Tr. por. bez toho, aby zisťoval inú chybu napadnutého rozhodnutia alebo konania, ktorá by zodpovedala právnomu dôvodu dovolania označenému dovolateľom v zmysle § 374 ods. 2 Tr. por.

Ak ale dovolací súd zistí chybu rozhodnutia alebo konania, vecne špecifikovanú dovolateľom podľa § 374 ods. 1 Tr. por., ktorej pri jej správnej právnej (procesnej) kvalifikácii zodpovedá iný právne uplatniteľný dôvod dovolania, než ktorý dovolateľ uviedol v dovolaní v zmysle § 374 ods. 2 Tr. por., dovolací súd dovolaniu vyhovie postupom podľa § 386 a nasledujúcich ustanovení Trestného poriadku a zistenú chybu vo výroku svojho rozsudku podradí pod dovolací dôvod zodpovedajúci zákonu (viď k tomu bližšie uznesenie najvyššieho súdu zo 16. augusta 2011, sp. zn. 2 Tdo 30/2011, publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 120/2012).

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Podľa § 262 Tr. por. ak je obava, že svedok v prítomnosti obžalovaného nevyovie pravdu, prípadne ak ide o výsluch svedka, ktorému alebo jeho blízkej osobe z podaného svedectva hrozí ujma na zdraví, smrť alebo iné závažné nebezpečenstvo, agenta alebo o svedka, ktorého totožnosť musí zostať zo závažných dôvodov utajená, urobí predseda senátu vhodné opatrenia na zaistenie bezpečnosti alebo utajenie totožnosti svedka, prípadne vylúči obžalovaného, jeho dôverníkov a verejnosť po dobu výsluchu takého svedka z pojednávacej miestnosti. Po návrate do pojednávacej miestnosti musí byť obžalovaný oboznámený s obsahom výpovede svedka, môže sa o nej vyjadriť aj bez toho, aby sa so svedkom stretol, a môže mu prostredníctvom predsedu senátu klásť aj otázky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v prvom rade dáva do pozornosti samotné písomné vyhotovenie dovolania, v ktorého hlavičke obvinený zjavne omylom označil dovolací dôvod

podľa § 371 ods. 1 písm. b) Tr. por., ale z obsahu i záverečného návrhu vyplýva, že obvinený uplatnil dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Vo všeobecnosti k dovolaciemu dôvodu ustanovenia § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. najvyšší súd poukazuje na to, že právo na obhajobu je jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu a je potrebné ho chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu.

Tento dôvod môže byť naplnený len v takom prípade, ak zistené porušenie práva na obhajobu bolo zásadné (teda nie akékoľvek, resp. nie každé porušenie práva obvineného na obhajobu zakladá daný dovolací dôvod). V danej spojitosti najvyšší súd zdôrazňuje, že pod zásadným porušením práva na obhajobu možno rozumieť stav, ak došlo v trestnom konaní k pochybeniu, ktoré malo, resp. mohlo mať vplyv na konečný výsledok tohto konania.

Pri posudzovaní, či bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, sú dôležité konkrétne okolnosti prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne ako i vo vzájomných súvislostiach.

Konkrétne ku dovolacím námietkam, ktoré obvinený subsumoval pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., týkajúcich sa nezákonného postupu súdu prvého stupňa podľa § 262 Tr. por., na ktorý neboli podľa jeho názoru splnené zákonné podmienky a nezákonného znaleckého posudku MUDr. Eduarda Višňovského, podaného v spolupráci s odborným konzultantom Mgr. Jolanou Múdrú, ktorý navyše považoval za dôkaz nespôsobilý na jeho vykonanie prečítaním, najvyšší súd konštatuje, že namietané zo strany obvineného v danej veci nepredstavuje porušenie jeho práva na obhajobu zásadným spôsobom v zmysle uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Dovolací súd ustálil, že na hlavnom pojednávaní konanom na Okresnom súde Topoľčany dňa 24. mája 2017, keď sa výsluch Y. V., ako aj svedkov G. V. a G. V. vykonal v neprítomnosti obvineného H. V., boli na postup podľa § 262 Tr. por. splnené zákonné podmienky, nakoľko išlo o výsluch svedkov, ktorých blízkej osobe, matke, z podaných svedectiev hrozila ujma na zdraví, smrť alebo iné závažné nebezpečenstvo.

Najvyšší súd na tomto mieste zároveň uvádza, že hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý nezodpovedá predstávam obvineného, nie je naplnením dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. Jedná sa o skrytú formu vyjadrenia záujmu obvineného, aby boli vykonané dôkazy vyhodnotené v jeho prospech.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. teda nie je splnený.

Pokiaľ ide o námietku nezákonnosti vykonania znaleckého posudku, ktorú obvinený označil pod dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., touto dovolacou námietkou by mohol byť naplnený dovolací dôvod podľa § 371 ods. písm. g) Tr. por., najvyšší súd sa ňou bude preto zaoberať v ďalšej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom. Čo sa týka tohto dovolacieho dôvodu je potrebné poznamenať, že ho možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli vykonané zákonným spôsobom. Pokiaľ ide o porušenie zákona, v tejto súvislosti najvyšší súd už stabilne v rámci svojej rozhodovacej činnosti zdôrazňuje, že také porušenie by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. Z uvedeného potom logicky vyplýva, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť úspešným dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. len vtedy, ak mal, resp. má

negatívny materiálny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukážu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. K porušeniu práva na spravodlivý proces by pritom mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie obvineného bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere na dôkaze, ktorého vykonanie sa spochybňuje.

Proces dokazovania (a to nielen z hľadiska hodnotenia obsahu jednotlivých dôkazov, ale aj z hľadiska rozsahu dokazovania), je ovládaný zásadou voľného hodnotenia, kedy po vykonaní logických úsudkov v kontexte všetkých vo veci vykonaných dôkazov dochádza k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Zákon pritom neurčuje a ani nemôže určiť konkrétne pravidlá, podľa ktorých by sa malo vychádzať v konkrétnom prípade pri určení rozsahu dokazovania alebo pri hodnotení obsahu dôkazov, prípadne ich vzájomnej súvislosti. Jediným všeobecným pravidlom určujúcim rozsah dokazovania je zásada vyjadrená v ustanovení § 2 ods. 10 Tr. por., podľa ktorej orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Zásada voľného hodnotenia dôkazov, vybudovaná na vnútornom presvedčení orgánov činných v trestnom konaní a súdu znamená teda myšlienkovú činnosť, ktorá vytvára pre súd možnosť dostatočného priestoru v rámci vlastnej úvahy k tomu, aby sám určil rozsah dokazovania a vykonal prípadnú selekciu navrhovaných dôkazov procesnými stranami v obsahovom kontexte významu navrhovaných dôkazov niektorou z procesných strán v porovnaní s množstvom, kvalitou a závažnosťou tých dôkazov, ktoré už boli vo veci vykonané.

Najvyšší súd ustálil, že na zistenie skutkového stavu v tejto veci boli súdom všetky dôkazy vykonané zákonným spôsobom a zároveň v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por. náležite vyhodnotené, a to vrátane znaleckého posudku MUDr. Eduarda Višňovského č. 96/2016 zo 17. decembra 2016, ČVS: ORP-454/VYS-TO-2016, ako i znaleckého posudku MUDr. Eduarda Višňovského č. 1/2017 /E.V./, č. 1/2017 /J.M./ z 5. januára 2017, ČVS:ORP-454/VYS-TO-2016, ktorý vypracoval so znalcom - klinickým psychológom, konzultantom Mgr. Jolanou Múdrrou.

Vo vzťahu ku namietanému citovanému znaleckému posudku MUDr. Eduarda Višňovského, vypracovaného s Mgr. Jolanou Múdrrou, najvyšší súd ešte dodáva, že ako vyplýva zo spisového materiálu na hlavnom pojednávaní na Okresnom súde Topoľčany konanom dňa 6. júla 2017, obvinený po porade s obhajcom s jeho prečítaním súhlasil. To isté platí aj samostatne vypracovanom znaleckom posudku MUDr. Eduarda Višňovského.

Ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. tak nie je splnený.

S poukazom na vyššie uvedené najvyšší súd rozhodol tak, ako je vyjadrené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.